

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13Co/12/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8619201904
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 04. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Baran
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8619201904.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Barana a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Mariany Muránskej v spore žalobcov 1/ N. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. XX, štátny občan SR, 2/ I. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. XX, štátna občianka SR a 3/ I. G. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. XX, štátna občianka SR, zastúpená matkou I. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B., všetci žalobcovia zastúpení Mgr. Petrom Mešencom, advokátom, so sídlom Prievozska 1314/39, 821 09 Bratislava proti žalovanej Z. - G. C., so sídlom S. M., XXX XX H. - G. I., V.: XX XXX XXX, o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Svidník č.k. 6C 48/2019-76 zo dňa 17.09.2020 takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje rozsudok vo výroku I. do povinnosti zaplatiť sumu 17.000,- Eur a v prevyšujúcej časti výroku I. mení rozsudok tak, že žalobu žalobcu 1/ zamieta.
- II. Potvrdzuje rozsudok vo výroku II. do povinnosti zaplatiť sumu 17.000,- Eur a v prevyšujúcej časti výroku II. mení rozsudok tak, že žalobu žalobkyne 2/ zamieta.
- III. Potvrdzuje rozsudok vo výroku III. do povinnosti zaplatiť sumu 7.000,- Eur a v prevyšujúcej časti výroku III. mení rozsudok tak, že žalobu žalobkyne 3/ zamieta.
- IV. Žalobcovia 1/ až 3/ majú nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie a odvolacieho konania voči žalovanej v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, ktorej sa žalobcovia domáhali voči žalovanej titulom smrti ich dcéry, respektíve sestry pri dopravnej nehode, ktorú zavinil poistenec žalovanej rozhodol takto:

„I. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi 1/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 25 000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyňi 2/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 25 000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Žalovaná je povinná zaplatiť žalobkyňi 3/ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 10 000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

IV. Vo zvyšku žalobu zamieta.

V. Žalobcom 1/ až 3/ priznáva proti žalovanej náhradu trov konania v plnom rozsahu, o ktorých výške bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.“

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil v zmysle ustanovení § 11, § 13, § 15, § 16, § 420 Občianskeho zákonníka, § 1, § 4, § 15 z.č. 381/2001 Z.z., pričom mal za preukázané, že bola daná aktívna vecná legitímácia žalobcov vzhľadom na ich blízky príbuzenský vzťah rodičov a sestry zomrelej a rovnako mal preukázanú pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej ako poisťovateľa motorového vozidla osoby, ktorá zapríčinila smrť ich príbuznej. Túto skutočnosť potvrdil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, podľa ktorého náhrada nemajetkovej ujmy pozostalých je predmetom poisťného krytia vychádzajúc z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Poukázal na to, že smrťou blízkej osoby dochádza k traumatizujúcej a smutnej udalosti v živote pozostalých, ktorý spôsobí zásah do ich práva na súkromie, práva na rodinný život a zabraňuje napĺňaniu citovej a emocionálnej sféry pozostalých. Nemajetková ujma preto predstavuje určitú satisfakciu, ktorá zmierňuje následky neoprávneného zásahu do práva na súkromie a rodinný život. Rodina pred dopravnou nehodou žila usporiadaná a harmonicky, bola citovo navzájom previazaná a súdržná, pričom dcéra a sestra žalobcov v čase dopravnej nehody mala XX rokov a X mesiacov, študovala na strednej škole s veľmi dobrými študijnými výsledkami, chcela pokračovať v štúdiu, bola zdravým a bezproblémovým dieťaťom. Jej smrť predstavuje pre žalobcov traumou, ktorú ťažko zvládajú, všetkým chýba. Z týchto dôvodov súd dospel k záveru, že primeranou nemajetkovou ujmou je u žalobcov 1/ a 2/ suma po 25.000,- Eur a vo vzťahu k žalobkyni 3/ suma 10.000,- Eur.

3. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP a aj napriek čiastočnému neúspechu žalobcov, týmto priznal nárok na plnú náhradu trov konania, nakoľko rozhodnutie o tomto nároku záviselo od úvahy súdu.

4. Proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo podané odvolanie zo strany žalovanej, ktorá odôvodnila odvolanie dôvodmi uvedenými v § 365 ods. 1 písm. e/, f/ a h/ Civilného sporového poriadku. Poukázala na skutočnosť, že súd prvej inštancie nesprávne rozhodol o výške náhrady nemajetkovej ujmy ako aj o nároku na náhradu trov konania. Zdôraznila, že pre priznanie konkrétnej nemajetkovej ujmy nie sú stanovené žiadne pevné kritéria, no táto kompenzácia by mala odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti a mala by byť porovnateľná so sumami priznanými v iných skutkovo obdobných prípadoch na Slovensku. Parametrami spravodlivé zadostučinenia by mala byť primeranosť a proporcionalita ako aj to, aby nedošlo k nadmernému finančnému zaťaženiu žalovaného. Poukazovala na rozhodnutia iných súdov na území Slovenskej republiky, kedy boli priznané v obdobných prípadoch pre pozostalých rodičov za smrť dospelého dieťaťa sumy o 25.000,- Eur po 17.000,- Eur či po 10.000,- Eur a u súrodencov išlo o sumy 5.000,- Eur či 7.500,- Eur. Z týchto dôvodov považovala priznanú náhradu nemajetkovej ujmy za neprimeranú. Zároveň žalovaná namietla aj výrok o trovách konania, kedy zásada úspechu vo veci obsiahnutá v § 255 CSP značí, že úspech vo veci sa zisťuje porovnaním výšky uplatneného nároku s priznanou sumou, pričom ak žalobe nebolo vyhovené v celom rozsahu, nie je možné zaviazat' neúspešnejšiu stranu na celú náhradu trov konania.

5. Žalobcovia vo svojej replike k podanému odvolaniu uviedli, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy vec správne právne posúdil, pričom pri určení výšky nemajetkovej ujmy vychádzal z okolností, ku ktorým došlo k porušeniu práva, zo závažnosti vzniknutej ujmy ako aj z rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky. Poukázali na rozhodnutia v obdobných veciach, kedy priznaná výška nemajetkovej ujmy za smrť dieťaťa predstavovala po 40.000,- Eur pre rodičov sumy od 25.000,- Eur, 20.000,- Eur až po 17.000,- Eur, pri nároku súrodenca to boli sumy cca 10.000,- Eur, 5.000,- Eur. Rovnako poukázali aj na skutočnosť, že limit poisťného plnenia pri jednej škodovej udalosti je omnoho vyšší než priznané sumy, pričom rozhodnutie o týchto nárokoch patrí výlučne súdu a nie je možné súdy limitovať v ich úvahách pri posudzovaní takýchto nárokov. Zároveň namietli dôvodnosť odvolania vo vzťahu k výroku o trovách konania s tým, že k tejto otázke sa vyjadril ako Ústavný súd Slovenskej republiky ako aj Komentár k Civilnému sporovému poriadku, kedy je možné priznať úspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu, ak ho nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu, ktorý závisí od znaleckej činnosti, či od úvahy súdu. Navrhli odvolaciemu súdu napadnutý rozsudok potvrdiť.

6. Žalovaná vo svojom podaní k replike žalobcov uviedla, že viac argumentov v odvolacom konaní nepredkladá.

7. Ďalšie vyjadrenia strán sporu v odvolacom konaní predložené neboli.

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“) v zmysle zásad uvedených v § 470 ods. 1 a 2 CSP, vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal rozsudok v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli Krajského súdu v Prešove a na jeho webovej stránke, najmenej 5 dní vopred a dospel k záveru, že odvolanie je sčasti dôvodné.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

10. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

11. Súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, no zo zistených skutočností prijal nesprávny právny záver. Odvolací súd rozhodnutie prvej inštancie z uvedeného dôvodu v časti potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP) a v časti zmenil (§ 388 CSP) .

12. Všeobecne namietané pochybenie podľa § 365 ods.1 písm. e/ CSP nebolo v odvolaní konkretizované tým, ktoré dôkazy súd prvej inštancie nevykonal. Ani z obsahu zápisnice z pojednávania z 17.09.2020 nevyplýva skutočnosť prednesu návrhov na doplnenie dokazovania žalovanou, ktoré by súd zamietol a tieto nevykonal. Túto odvolacie námietku preto odvolací súd považoval za nedôvodnú.

13. Odvolací dôvod podľa § 365 ods.1 písm. f/ CSP sa týka chyby v zisťovaní skutkového stavu veci súdom prvej inštancie spočívajúcej v tom, že skutkové zistenie, ktoré bolo podkladom pre jeho rozhodnutie je nesprávne, t. zn. musí ísť o skutkové zistenie, na základe ktorého vec posúdil po právnej stránke a ktoré je nesprávne v tom zmysle, že nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom medzi chybami skutkového zistenia a chybami právneho posúdenia je úzka vzájomná súvislosť, keďže príčinou nesprávnych (v zmysle nedostatočných) skutkových zistení môže byť chybný právny názor, v dôsledku ktorého zisťoval iné skutočnosti, príp. zisteným skutočnostiam. Skutkové zistenie nezodpovedá vykonaným dôkazom, ak výsledok hodnotenia dôkazov nie je v súlade s § 191 ods. CSP (Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.), a to vzhľadom na to, že buď vzal do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli počas konania najavo, alebo opomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo. Nesprávne sú i také skutkové zistenia, ktoré založil na chybnom hodnotení dôkazov. Ide o situáciu, keď je logický rozpor v hodnotení dôkazov (v úsudku medzi porovnávanými skutočnosťami), príp. poznatkov, ktoré vyplývali z prednesov strán sporu alebo, ktoré vyšli najavo inak, z hľadiska závažnosti (dôležitosti), zákonnosti, pravdivosti, eventuálne vierohodnosti alebo, keď výsledok hodnotenia dôkazov nezodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 185 - § 211 CSP. Pri hodnotení dôkazov je potrebné zohľadniť aj iné okolnosti, ako sú vzájomná nadväznosť, súlad alebo rozpor medzi skutočnosťami, ktoré z vykonaného dôkazu vyplývajú a podobne. Skutkové zistenie ako výsledok hodnotenia dôkazov nemôže byť zásadne správne, ak hodnotenie dôkazov súdom prvej inštancie nezodpovedá § 191 ods.1 CSP, lebo hodnotil každý dôkaz len jednotlivo a nie aj v ich vzájomnej súvislosti. Skutkové zistenie nie je správne ani vtedy, ak medzi vykonaným dôkazom (jeho obsahom) a z neho vyvedeným (čiastkovým) skutkovým záverom, je zrejmy nesúlad.

14. V danom prípade odvolací súd po oboznámení sa so spisovým materiálom dospel k záveru, že všetky skutkové zistenia, na základe ktorých súd prvej inštancie vec posúdil sú správne a majú oporu vo vykonanom dokazovaní a v konaní súdu prvej inštancie nebol zistený žiaden z vyššie uvedených dôvodov preukazujúci nesprávne zistenie skutkového stavu.

15. K námietke o nesprávnom právnom posúdení (§ 365 ods.1 písm. h/ CSP)odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010). Táto odvolacia námietka bola naplnená čiastočne.

16. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

17. Podľa § 13 ods. 2 OZ, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

18. Podľa § 13 ods. 3 OZ, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

19. Osobnostné práva a právo na ich ochranu predstavujú základné piliere súkromnoprávnej úpravy. Ochrana osobnosti prislúcha každej fyzickej osobe, pričom predmetom ochrany je osobnosť človeka vo svojej celistvosti ako nehmotný statok. Ide o absolútne právo fyzickej osoby, ktoré pôsobí proti všetkým. Jeho obsahom je zákaz akéhokoľvek zásahu, ktorý bol spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo porušenie práv, ktoré sú demonštratívne uvedené v § 11 Občianskeho zákonníka. Túto ochranu zákon zabezpečuje v plnom rozsahu aj vtedy, ak sú zasiahnuté len jednotlivé zložky osobnosti. V občianskom práve platí zásada, že ohrozenie resp. porušenie čo i len jednej stránky osobnosti človeka je ohrozením alebo porušením jeho osobnosti ako celku. Dôsledkom každého neoprávneného zásahu do práv chránených v § 11 Občianskeho zákonníka je určitá ujma. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu existencia závažnej ujmy. Za závažnú ujmu treba považovať takú ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pričom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba.

20. Osoby podľa § 15 Občianskeho zákonníka môžu na súde s úspechom uplatňovať aj právo na peňažné zadosťučinenie, a to ako jeden z prostriedkov ochrany osobnosti zomrelej fyzickej osoby.

21. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, porušením práva na život jednej z nich môže dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Právo na súkromie totiž zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, najmä v citovej oblasti tak, aby fyzická osoba mohla rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Protiprávne porušenie týchto vzťahov zo strany iného predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život. Podmienky pre vznik tohto sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv, kedy sa zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejaví ako postačujúce.

22. Odvolací súd nemá pochybnosti o tom, že smrť dcéry resp. sestry žalobcove spôsobila nenapraviteľný zásah do ich súkromného a rodinného života. Smrťou sa stratilo sociálne, morálne, ako aj citové puto vytvorené medzi nimi. Protiprávnym konaním poisťovne žalovanej došlo k trvalému zničeniu väzieb rodinného života žalobcov. Následky zásahu nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou, pretože žiadna by nepostačovala na primerané zadosťučinenie a zmiernenie ich ujmy. Ak medzi fyzickými osobami existujú citové, sociálne a morálne vzťahy, ktoré sa vytvorili v ich súkromnom a rodinnom živote, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva

na súkromie inej z nich. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva na rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi, resp. účastníkom vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá čiastočne alebo úplne bráni naplno naplniť citové potreby, čiže nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová emocionálna ujma. Ak dôjde k smrti ktoréhokoľvek z členov rodinného vzťahu pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločensva (vzťahu) s blízkou osobou. Vychádzajúc aj z ustálenej rozhodovacej praxe NS SR (napr. 5Cdo/265/2009, 2Cdo/194/2011) súčasťou práva na ochranu súkromia je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami a konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je konaním nesúcim znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby spôsobenej protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby zakladá právo domáhať sa ochrany osobností podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti.

23. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). V dôsledku neoprávneného zásahu žalovanej došlo v danom prípade k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu s poškodenými. Táto intenzita je daná už tým, že žalobcovia ako rodičia či súrodenec okrem psychickej bolesti, ktorá v prípade straty veľmi blízkeho človeka je vnímaná ako neznesiteľná, fyzicky obmedzujúca aktivity pozostalého, často vyžadujú odbornú pomoc v dôsledku duševného ochorenia, sú zasiahnutí stratou blízkej osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním bolo upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov rodinnej spolupatričnosti, odovzdávanie materinskej lásky i výchovného poslania. Ich absencia sa negatívne prejavila nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvnila celý budúci život žalobcov.

24. Odvolací súd po preskúmaní obsahu vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie má za to, že skutkový stav veci po vykonanom dokazovaní je dostatočný a zrejмый, niet pochyb o tom, že žalobcovia intenzívne pociťujú stratu blízkej osoby, strádajú, zmenil sa im osobný, citový, rodinný život. Niet pochyb, že boli preukázané silné sociálne, morálne, kultúrne, citové putá vytvorené v rámci súkromného a rodinného života žalobcov. Závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, sú v zmysle ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka určujúce pre stanovenie výšky náhrady súdom. Určenie tejto náhrady, ale nemôže byť svojvoľné a ničím neobmedzené. V konaní nepochybne bolo preukázané, že došlo k tak intenzívnemu zásahu do súkromného a rodinného života, kedy je dôvodné priznanie nemajetkovej ujmy, pričom závažnosť tejto ujmy sa nepochybne odvíja aj od intenzity citového vzťahu primárnej a sekundárnej obeť, nakoľko nepochybne žalobcovia sú v postavení sekundárnych obeť dopravnej nehody, kedy primárnou obeťou bola ich dcéra, respektíve sestra a vzhľadom na vek ako aj zdravotný stav primárne poškodené ako aj sekundárne poškodených je zřejmé, že tento ich vzťah sa mohol bez tohto násilného prerušenia rozvíjať dlhodobo a bol v štádiu, kedy sa menil zo vzťahu medzi rodičom a maloletým dieťaťom a prechádzal z štádia výchovy rodičov do štádia vzájomnej pomoci a spolupráce. Zároveň možno vzhľadom na vek primárnej obeť ako aj sekundárnych obeť hovoriť o existenčnej závislosti medzi nimi, nakoľko primárna obeť nebola ešte zárobkovo činná a bola študentkou. Bola preukázaná vysoká blízkosť medzi primárnou obeťou a sekundárnymi obeťami ako aj vysoká kvalita ich vzájomného vzťahu, ktorý tu existoval v čase pred zásahom. Je zřejmé, že jedná sa o ťažkou zachytiteľnú a preukázateľnú kategóriu, no možno to hodnotiť z objektivizovaných skutočností, ktoré boli preukázané výsluchmi žalobcov. Zároveň vzhľadom na to, že išlo o mladého a zdravého človeka, je tu aj objektivizovaný predpoklad dlhej dĺžky trvania vzájomného vzťahu v budúcnosti. Tieto skutočnosti je nutné zohľadniť pri celkovej výške nemajetkovej ujmy. Pokiaľ sa týka primeranej výšky nemajetkovej ujmy, obe strany poukazovali na obdobné rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, pričom aj v stanoviskách jednej aj druhej sporovej strany možno nájsť určité excesy, respektíve prípady, kedy boli priznané či už vyššie alebo nižšie sumy za smrť dieťaťa či súrodenca tak ako boli sumarizované v odvolaní, respektíve v predložených listinných dôkazoch. Odvolací súd poukazuje na obdobné prípady, ktoré sa týkali smrteľných následkov pri strete motorových vozidiel, pri jazde v protismere, pri predbiehaní, kedy zomrel XX . ročný slobodný syn žalobcov a v konaní pred Krajským súdom v Prešove pod sp.zn. 12Co 89/2013 priznaná suma pre rodičov po 10.000,- Eur. V konaní pred Okresným súdom Považská Bystrica, ktoré bolo potvrdené rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 17Co 243/2015 pri neprispôbení rýchlosti a šmyku mimo vozovky s následkom smrti spolujazdca, bola

priznaná rodičom suma po 10.000,- Eur a plnoletému súrodencovi 5.000,- Eur. Predmetné rozhodnutie bolo prerokované aj Ústavným súdom Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp.zn. I.ÚS 474/2016. Obdobne v rozhodnutí Krajského súdu Trnava sp.zn. 10Co 566/2015 boli priznané sumy po 8.000,- Eur v dôsledku smrti spolujazdca pri šmyku a protismernému nárazu. V danom prípade možno len konštatovať, že hodnota usporiadaného rodinného života, respektíve hodnota žiaľu, smútku a bolesti pri narušení rodinných vzťahov usmrtením blízkej osoby je nevyčísľiteľná v peniazoch. Toto konštatovanie však neznamená, že súvisiaca výška náhrady za nemajetkovú ujmu je neobmedzená a nemožno jej priznanie limitovať. V tejto súvislosti možno poukázať aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kontrová proti Slovenská republika, kedy súd v bode 72 svojho rozhodnutia konštatoval, že sťažovateľka utrpela nemajetkovú ujmu a z tohto titulu jej priznal nárok na zaplatenie sumy 25.000,- Eur, pričom v danom prípade sa jednalo o „zlyhanie štátu“ pri vyhrážkach jej manžela, ktoré skončili usmrtením jej dvoch maloletých detí. Je zrejmé, že funkcia a pozícia Európskeho súdu pre ľudské práva je výrazne odlišná od úlohy vnútroštátneho všeobecného súdu, no podľa názoru odvolacieho súdu sú takéto rozhodnutia vhodné pre úvahu ako porovnávacie kritérium v obdobných veciach.

25. Pri stanovení výšky finančného zadosťučinenia za vzniknutú majetkovú ujmu sú vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom pri priznaní výšky odškodnenia tak, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality výšky peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom na neprípustné obohacovanie a pôsobiť na škodcov likvidačne.

26. Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Je nespochybniteľné, že žiadna priznaná suma nenahradí žalobcom ich blízkych príbuzných, no môže zmierniť následky vznikutej nemajetkovej ujmy. Žalobcovia budú stratu pociťovať po celý život.

27. Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd prihliadol okrem závažnosti vznikutej ujmy na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo aj k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, tiež požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku. Vodiacimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proporcionality, výška relutárnej (peňažnej) satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Pri výške priznaného finančného zadosťučinenia súd prvej inštancie zohľadňoval faktory vyplývajúce z rozhodnutí súdnych autorít a priznal žalobcom v pozícii rodičov po 25.000,- Eur a v pozícii súrodenca 10.000,- Eur. Výška priznanej nemajetkovej ujmy pre príbuzných, a to rodičov a súrodencov bola riešená aj v iných prípadoch v konaní pred Krajským súdom v Prešove. V konaní vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp.zn. 3Co 3/2020, respektíve v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp.zn. 7Cdo 154/2018, bolo priznané odškodnenie pre rodiča usmrtenej osoby vo forme nemajetkovej ujmy vo výške 15.000,- Eur a pre súrodencov vo výške 5.000,- Eur, vo veci vedenej na Krajskom súde Prešov pod sp.zn 13Co/60/2020 pre rodičov po 10.000,- Eur.

28. Odvolací súd preto považoval za dôvodné v zmysle § 388 CSP zmeniť napadnutý rozsudok tak, že potvrdil rozsudok do výšky 17.000,- Eur pre žalobcov 1/ a 2/ v pozícii rodičov a pre žalobkyňu 3/ do výšky 7.000,- Eur ako súrodencovi a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

29. Vzhľadom na skutočnosti, ktoré boli zistené v prejednávanej veci preto podľa názoru odvolacieho súdu priznaná suma nemajetkovej ujmy vo výške 17.000,- Eur resp. 7.000,- Eur je primeraná a je v súlade s rozhodovacou praxou súdov Slovenskej republiky pri obdobných nárokoch. Nepochybne každý prípad je individuálny a nemožno tu nájsť nejaké všeobecné a konkrétne platné kritérium či koeficient, ktorý by určil výšku tohto primeraného odškodnenia vo forme nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na zistené okolnosti prípadu sa však odvolaciemu súdu javí byť v súlade s rozhodovacou praxou súdov upraviť výšku priznanej nemajetkovej ujmy.

30. Nakoľko odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie, rozhodol o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie (§ 396 ods. 2 CSP) ako aj o nároku na náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 CS a § 255 ods. 1 CSP). V prejednávanej veci boli žalobcovia úspešní čo do preukázania základu svojho nároku, pričom výška priznanej nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu.

Aj za účinnosti Civilného sporového konania platí zásada, že v takomto prípade má úspešná strana sporu nárok na plnú náhradu trov konania, pričom výška odmeny za úkon právnej služby sa odvíja od priznanej sumy.

31. Na podporu uvedeného názoru porovnaj komentár k CSP a nález Ústavného súdu:

Civilný sporový poriadok nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 OSP, ktoré sa uplatňovalo ako lex specialis vo vzťahu k § 142 ods. 2 OSP (k tomu napr. nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 142/2014). Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy nová právna úprava už neobsahuje tri špeciálne skutkové podstaty (§ 142 ods. 1, 2 a 3 OSP), ale len dve (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Na prvom mieste je zásada úspechu a v prípadoch, keď mala strana sporu vo veci úspech len čiastočný, platí pravidlo obsiahnuté v § 255 ods. 2 CSP (pomer úspechu).

Zásadu úspechu vo veci treba uplatniť aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu (sudcovské právo) alebo od znaleckého posudku. V týchto prípadoch však nejde o procesne neúspešného žalobcu, ak mu bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ho totiž ad absurdum zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku na základe úvahy súdu alebo znaleckej činnosti.

Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v tomto prípade treba rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce (pozri k tomu napr. nález Ústavného súdu ČR, III. ÚS 170/99). Za základné sa považuje rozhodnutie, že do žalobcovho práva bolo zasiahnuté.

Vhodným riešením potom bude, že žalobca má právo na plnú náhradu trov konania, avšak výlučne iba z prisúdenej sumy (nie zo sumy žalovanej). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten, ako je uvedené vyššie, sa skúma čo do právneho základu, a nie čo do výšky priznaného nároku.

(BARICOVÁ, Jana. § 255 [Náhrada trov podľa úspechu]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek. Civilný sporový poriadok. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 923. ISBN: 978-80-7400-629-6.)

32. „Zmyslom novej právnej úpravy Civilného sporového poriadku nebola snaha zákonodarcu sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania koncepcne odchýliť od pravidla pôvodne vyjadreného v § 142 ods. 3 OSP. Záver súdu absolútne vylučujúci osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, nemožno akceptovať a takáto interpretácia § 255 CSP súdom nie je v súlade s ústavou. (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 4. 2. 2021, sp. zn. III. ÚS 475/2018-31, zdroj: ustavnysud.sk; tvorba právnej vety: najpravo.sk)“

33. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).